

سیمای انسان کامل در اشعار نظامی گنجوی

آمنه فولادی

دبیر آموزش و پرورش شهرستان قیر و کارزین

چکیده

هدف از این تحقیق آشنایی با انسان کامل و شناخت ویژگی‌های او از نظر نظامی گنجوی است. روش تحقیق توصیفی-تحلیلی است. داده‌های تحقیق با استفاده از روش مطالعه کتابخانه‌ای و اطلاعات از طریق فیش‌برداری گردآوری شده است. اطلاعات و داده‌ها بر اساس کیفی تجزیه و تحلیل شده است. نتایج نشان داد که از دیدگاه نظامی اوج کمال معنوی و بالاترین مرتبه انسانی به پیامبر اختصاص دارد و کامل‌ترین مرتبه پیامبری هم اختصاص به پیامبر اکرم (ص) دارد که خاتم انبیاست. پس از توضیحاتی راجع به انسان کامل از دیدگاه قرآن و روایات، عرفان اسلامی و در مکتب‌های غربی و شرقی، انسان کامل و ویژگی‌های او از دیدگاه نظامی گنجوی، بررسی شد. جمع بندی تحقیق این بود که در اشعار نظامی با سه رویکرد درباره انسان مواجهیم. انسان در معنای نخستین بشر، نوع انسان و انسان کامل؛ دیدگاه شاعر این است که انسان باید برای قدم نهادن در طریق سیر و سلوک، باید به خودشناسی برسد. خودشناسی راه رسیدن به کمال و مقدمه خداشناسی است و یکی از راه‌های شناخت خداست. کسی که خود را بشناسد می‌داند که کوشش در راه تعالی روح، وظیفه هر سالک است؛ زیرا روح آدمی در مرحله کمال دوباره به دریای هستی الهی می‌پیوندد و حیات ابدی می‌یابد؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود مبحث انسان کامل در اشعار دیگر شاعران نیز بررسی شود؛ زیرا انسان کامل مثل اعلای الهی و کلید معرفت او است.

واژه‌های کلیدی: انسان کامل، عرفان، نظامی گنجوی.

مطالعات ادبیات، عرفان و فلسفه

دوره ۴، شماره ۳، پاییز ۱۳۹۷، صفحات ۹۵-۱۰۷